

| roditelji u akciji |

MOJA PRAVA U TRUDNOĆI
I POROĐAJU

rodilista.roda.hr

Trudni ste i polako počinjete s pripremama za porođaj. Pred vama je letak koji vam u tome može pomoći. Možda se do sada niste imale prilike upoznati s pravima pacijenata, ali budući da ste kao trudnica preko noći postali pacijentica, ta se prava odjednom odnose i na vas. Ovaj vam letak može pomoći da se upoznate sa svojim pravima koja proizlaze iz Zakona o zaštiti prava pacijenata i da ih lakše protumačite svojoj pratnji pri porođaju i zdravstvenom osoblju koje skrbi o vama u trudnoći, tijekom porođaja i na odjelu babinjača.

Ovaj letak vam također može poslužiti i kao kompas u orijentaciji kome se i kako obratiti u slučaju kada su vaša prava kao pacijentice ugrožena ili prekršena.

U letku ćete naći i upute o tome kako izraditi vlastiti plana porođaja koji vam uz pratnju tijekom porođaja može poslužiti kao čuvar vaših prava. Izrada plana porođaja može vam pomoći da se informirate o porođaju kakav želite i da se za takav porođaj i pripremite.

Ako ste pratnja i podrška roditelji na porođaju ili kao primalja, liječnik/ica ili medicinska sestra skrbite za trudnice i roditelje u okviru zdravstvenog sustava, ovaj vam letak može pomoći da se informirate o pravima trudnica i roditelja i da im tako pružite najbolju moguću podršku i skrb prilikom ulaska u majčinstvo.

INFORMIRAJMO S(V)E O SVOJIM PRAVIMA U TRUDNOĆI I POROĐAJU!

Uživajući u pripremama za dolazak novoga života i usmjeravajući svoju pozornost na tijek trudnoće i porođaja, buduće majke i roditelji ne očekuju da bi u tom razdoblju mogli doživjeti nepoštivanje svojih prava i to od strane zdravstvenih djelatnika.

Stoga, kada se tijekom prenatalnih posjeta zdravstvenim ustanovama ili tijekom porođaja dogodi situacija u kojoj njihova prava nisu poštivana, ponekad takvu situaciju ne prepoznaju. Međutim, nije rijedak slučaj da trudnice, roditelje i njihovi partneri, svjesni toga da su im neka prava uskraćena, odustaju od traženja svojih prava jer samo žele što skoriji odlazak kući i nastavak slatkog iščekivanja ili povezivanje s novorođenom bebom.

Mnoge žene, tijekom trudnoće i porođaja žele ostvariti partnerski odnos sa zdravstvenim osobljem jer osjećaju da je donošenje odluka o vlastitom zdravlju i zdravlju djeteta na prvom mjestu njihovo pravo i odgovornost. U uvjetima u kakvima djeluje naš sustav skrbi o trudnicama i roditeljama, ostvarenje partnerskog odnosa između njih i zdravstvenog osoblja rijedak je slučaj.

Nedovoljno učinkovita edukacija svih uključenih u sustav skrbi o pravima pacijenata i pacijentica nažalost dovodi do neravnopravnog položaja onih kojima je ta skrb potrebna. Trudnice i roditelje često u strahu od loših vijesti, invazivnih pretraga, grubih pregleda, intervencija u porođaju i sl. šutke pristaju na gotovo sve. Kako i ne bi? Strah za djetetovo zdravlje i djetetov život vjerojatno je najveći strah koji roditelji poznaju.

Najljepši mogući ulazak u majčinstvo ne jamče uvijek uredna trudnoća i zdravo novorođenče. Majčinska uloga neopisivo je lakša ako žena u nju ulazi emocionalno osnažena, a ne ranjena i povrijeđena ulogom objekta, podčinjenim položajem u kontaktima sa zdravstvenim osobljem i nepotrebnim intervencijama u porođaju koje na njoj ostavljaju fizičke

i emocionalne ozljede. Osim pripreme za porođaj, trudnoća je vrijeme kada se žene mogu informirati o svojim pravima, zauzeti se za njih i na tim osnovama pokušati ostvariti partnerski odnos sa zdravstvenim osobljem. Trudnoća je i prilika za edukaciju zdravstvenog osoblja i partnera, tj. osobe koja će biti pratnja na porođaju.

Stoga informirajmo s(v)e o svojim pravima u trudnoći i porođaju!

“DOSTOJANSTVO ČOVJEKA SASTOJI SE OD NJEGOVA IZBORA”

MAX FRISCH

KAKO PRONAĆI DRVO U ŠUMI ZAKONA?

U Republici Hrvatskoj ne postoji jedan zakon kojim se reguliraju prava trudnica i roditelja već zaštitu njihovih prava jamči više zakona. Stoga je katkada teško snaći se među brojnim zakonima i člancima u potrazi za svojim pravima. Suhoparne je zakone ponekad teško tumačiti, a u praksi nije uvijek lako prepoznati situacije u kojima netko ne poštuje naša prava. Pogotovo je to teško u zdravstvenim ustanovama u koje ulazimo u nadi da ćemo dobiti najbolju moguću skrb i da je, sve što nam se tamo dogodi, za naše dobro. Na žalost, nije uvijek tako, jer bolnički protokoli nisu napravljeni po mjeri pacijenata, nego su takvi da bi osigurali funkcioniranje sustava, a zdravstveno osoblje zbog nedostatka informacija i zbog preopterećenosti često prednost daje poštivanju bolničkih protokola nauštrb prava pacijenata. Baš zato treba znati ponešto o svojim pravima i o zakonima koji ih štite kako bismo lakše prepoznali takve situacije.

ČLANAK 35.

Svakom se jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.

ČLANAK 56.

(...) Prava u svezi s porođajem, materinstvom i njegovom djece uređuju se zakonom.

ČLANAK 62.

Država štiti materinstvo, djecu i mladež te stvara socijalne, kulturne, odgojne, materijalne i druge uvjete kojima se promiče ostvarivanje prava na dostojan život.

NISTE ZDRAVSTVENO OSIGURANI?

Imate obvezno, ali ne i dopunsko osiguranje? Zanima vas koliko će vas koštati porod:

U zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj pružanje zdravstvene zaštite prilikom poroda plaća se uglavnom iz obveznog zdravstvenog osiguranja, a i one roditelje koje inače nisu obvezno zdravstveno osigurane mogu se u tom razdoblju zdravstveno osigurati tako da se prijave mjernodavnim tijelima županija odnosno Grada Zagreba.

Raspitajte se o svojim pravima u HZZO-u.

USTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Država je na sebe preuzela obvezu zakonski regulirati ova područja ženina života pa je majčinstvo, a samim time trudnoća i rađanje, regulirano Ustavom Republike Hrvatske. Ustav nam jamči „štovanje i pravnu zaštitu (...) osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti“, a ginekološke ambulante, rađaonski boksevi, rađaonice i odjeli babinjača ne bi smjeli biti lišeni poštivanja tih temeljnih ljudskih prava. Baš naprotiv, upravo na tim mjestima trudnice i roditelje trebale bi se osjećati potpuno sigurno i zaštićeno.

ZAKON O SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE

Izravna diskriminacija je postupanje kojim se osoba stavlja ili je bila stavljena ili bi mogla biti stavljena u nepovoljniji položaj od druge osobe u usporedivoj situaciji.

Budući da su trudnoća i porođaj nešto što se događa ženskom tijelu i prema tome se žene razlikuju od muškaraca, neodgovarajuće postupanje prema ženi tijekom trudnoće i porođaja može sadržavati elemente spolne diskriminacije. Svaka situacija u kojoj se žena nalazi u nepovoljnom položaju samo zato što je trudna ili rada smatra se diskriminirajućim postupanjem. Diskriminaciju je

katkada teško prepoznati pa ako niste sigurni radi li se o diskriminaciji ili ne, zamislite da se umjesto vas u toj istoj situaciji nalazi muškarac. Kako bi se zdravstveno osoblje odnosilo prema njemu? Bi li prema njemu postupali ili mu se obračali jednako kao vama?

Radi lakšeg prepoznavanja diskriminacije možete se zapitati izaziva li verbalno, neverbalno ili fizičko neželjeno ponašanje zdravstvenog osoblja kod vas osjećaj straha, poniženja ili povrede dostojanstva. Nažalost, nije rijetkost da trudnice i roditelje čuju pogrдне, uvredljive riječi, ali je rijetkost da se to naziva pravim imenom.

„Prilikom porođaja vrijeđali su me i omalovažavali, posteljicu su silom išćupali odmah po porođaju, a živali su me bez anestezije (tj. prije nego je ona počela djelovati). Pokušajte zamisliti situaciju kada vas doktor vrijeđa dok čekate da vas dode sašiti. Ma za svoje živo i zdravo dijete bih i život dala. Pa sad, tko vjeruje u onu da cilj opravdava sredstva, onda to sve i nije tako strašno. Zar ne?“

(anonimni komentar s internetskog foruma)

„Tijekom porođaja bila sam prisiljena boriti se za svoja osnovna ljudska prava, osjećala sam strahoviti strah od mogućih nepotrebnih intervencija, morala sam se štititi od vrijeđanja i omalovažavanja.

A najgorim poniženjem smatram što mi liječnici nisu dali da rodim, nego su oni porođali mene! „Bramotno.“

(anonimni komentar s internetskog foruma)

„U svrhu ove Konvencije, izraz ‚diskriminacija žena‘ označava svaku razliku, isključenje ili ograničenje učinjeno na osnovi spola kojemu je posljedica ili svrha da ženama ugrozi ili onemogući priznanje, uživanje ili korištenje ljudskih prava i osnovnih sloboda na političkom, gospodarskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili drugom području, bez obzira na njihovo bračno stanje, na osnovi jednakosti muškaraca i žena.“ (UN-ova Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, CEDAW)

ZAKON O ZAŠTITI PRAVA PACIJENATA

Mnoge žene po prvi puta u svojem životu postaju pacijentice kada zatrudne. Nije rijetkost da zbog toga slabo ili uopće ne poznaju Zakon o zaštiti prava pacijenata. To naravno ne znači da im se prava koja proizlaze iz tog zakona smiju uskraćivati. Zadaća je svih uključenih u skrb trudnica i roditelja ukazati im na njihova prava i odnositi se prema njima uz puno poštivanje tih prava. Porodajne traume, emocionalni ožiljci, nisko samopouzdanje, teškoće prilikom prilagodbe na majčinstvo, ali i ozbiljni zdravstveni problemi, poput poslijeporođajne depresije, češći su ako su tijekom trudnoće, a posebno u porođaju, ozbiljno zanemarena i povrijeđena ženina prava.

NAČELO HUMANOSTI

Strahujete da vam zdravstveno osoblje neće dopustiti niti jedan drugi položaj tijekom porođaja osim ležećeg? Ili da nećete smjeti jesti i piti tijekom porođaja? Ili da vam neće dopustiti da zatvorite vrata radaonice ili na drugi način za-

„Svacom pacijentu jamči se opće i jednako pravo na kvalitetnu i kontinuiranu zdravstvenu zaštitu primjerenu njegovom zdravstvenom stanju, sukladno općeprihvaćenim stručnim standardima i etičkim načelima, u najboljem interesu pacijenta uz poštivanje njegovih osobnih stavova.“

(Zakon o zaštiti prava pacijenata)

klonite pogled osoblja u prolazu na vaše intimne dijelove tijela? A hoćete li smjeti ugasiti svjetlo? Bezbroj takvih pitanja prolazi mislima žene tijekom priprema za porođaj. Ako vas muče slična pitanja i niste sigurni smijete li nešto ili ne, dobro je znati da se vaša prava kao pacijentice sukladno Zakonu o zaštiti prava pacijenata trebaju provoditi na načelima humanosti, a ona se ostvaruju:

- osiguravanjem poštivanja pacijenta kao ljudskog bića
- osiguravanjem prava na fizički i mentalni integritet pacijenta
- zaštitom osobnosti pacijenta uključujući poštivanje njegove privatnosti, svjetonazora te moralnih i vjerskih uvjerenja.

Kada bolje razmislite, vidjet ćete da je suviše spominjati načelo humanosti jer kada biste ovakve ili slične situacije (zabrana mijenjanja položaja, zabrana odlaska na toalet, zabrana unosa hrane i pića i sl.) stavili u neki drugi kontekst i pomislili da ih doživljavate u vlastitom domu, na ulici, na poslu, bez sumnje biste znali da za takvo ponašanje nema opravdanja. I rodilište, kao i svako drugo okruženje u našem društvu, mora biti mjesto nulte tolerancije na nasilje, a takvi primjeri grubog kršenja prava trebali bi biti dio prošlosti, a ne dio sadašnjosti žena koje radaju.

Sukladno Zakonu o zaštiti prava pacijenata (Narodne novine 169/04, 37/08) propisana su ova prava pacijenata:

- pravo na suodlučivanje
- pravo na obaviještenost
- pravo na odbijanje primitka obavijesti
- pravo na prihvaćanje ili odbijanje pojedinog dijagnostičkog odnosno terapijskog postupka
- pravo na odbijanje ili pristanak sudjelovanja u kliničkom istraživanju
- pravo na pristup medicinskoj dokumentaciji
- pravo na povjerljivost
- pravo na održavanje osobnih kontakata
- pravo na napuštanje zdravstvene ustanove
- pravo na privatnost
- pravo na naknadu štete.

Nizom kaznenih odredba Zakona o zaštiti prava pacijenata propisane su novčane kazne za prekršaj odredba Zakona za zdravstvene ustanove i odgovornu osobu u zdravstvenoj ustanovi, trgovačko društvo koje obavlja zdravstvenu djelatnost sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i odgovornu osobu tog trgovačkog društva, privatnog zdravstvenog radnika te zdravstvenog radnika u iznosima od 5.000,00 do 50.000,00 kuna.

Neka se od navedenih prava detaljnije objašnjavaju u nastavku.

PRAVO NA SUODLUČIVANJE

Kako bi žena mogla zauzeti aktivnu ulogu i zajedno, u partnerskom odnosu sa zdravstvenim osobljem, odlučiti o nekoj pretrazi, postupku ili intervenciji, trebala bi dobiti cjelovitu informaciju o značenju određene pretrage, postupka ili intervencije. Cjelovita informacija mora obuhvaćati sve dobrobiti, ali i potencijalnu štetu ili nuspojave. Uloga zdravstvenog osoblja nije

„Nisam aktivno sudjelovala jer mi je bilo ograničeno sve: od položaja u kojem mogu ležati, zabrane hodanja i odlaska na wc (a ja mislim da sam za to bila itekako sposobna). Najgore je bilo to što nisam znala što će se dogoditi s mojom bebom, a nitko mi nije htio objasniti. Šreća je da je na kraju sve bilo dobro, ali da nije, koga bih mogla okriviti?“

(anonimni komentar s internetskog foruma)

donošenje odluke umjesto žene već nepristrano iznošenje informacija i činjenica te nuđenje podrške bez obzira na to slaže li se osoblje s tom odlukom ili ne. Tek na temelju takve cjelovite informacije, trudnica ili roditelj može donijeti pravu odluku. Ona ima pravo prihvatiti ili odbiti neki postupak.

Često se naglašava da starije roditelje ili one koje u svojoj obitelji ili u obitelji partnera imaju člana koji ima neki od sindroma (Down, Edwards, Prader-Willi i sl.) trebaju u trudnoći napraviti amniocintezu, invazivnu pretragu koja će utvrditi postoje li kod djeteta kro-

mosomska oštećenja. Rijetko se uzima u obzir da žena ima pravo zajedno sa svojim partnerom odlučiti želi li napraviti tu pretragu ili ne. Možda je spremna preuzeti sve rizike i poteškoće koje majčinstvo djeteta s ozbiljnim teškoćama u razvoju nosi sa sobom. Tko joj smije uskratiti to njezino pravo i osuđivati je zbog takve njezine odluke?

Ako želimo odgovorno donijeti odluku, to možemo samo ako smo prikupili dovoljno informacija.

Pacijentima je često prvi, ali i jedini izvor informacija liječnik i nekoliko minuta njegova vremena. Liječnik bi svakako trebao biti dobar izvor informacija, ali nije naodmet potražiti informacije i iz drugih izvora, kao npr. u tekstovima na internetu čije su autorice primalje ili iz sažetaka znanstvenih istraživanja i sl. Moguće je da ćete u jednom trenutku biti zasuti oprečnim informacijama i da nećete znati kojem izvoru vjerovati. U tom slučaju možda će vam od koristi biti metoda BRAIN, koja nije ništa drugo nego način da upamtite svoja prava iz Članka 8. Zakona o zaštiti prava pacijenata.

"Nitko mi ništa nije govorio niti mi se direktno obraćao pitanjima ili objašnjenjima pa tako nisam ni o čemu mogla odlučivati."

(anonimni komentar s internetskog foruma)

PRAVO NA SUODLUČIVANJE (Zakon o zaštiti prava pacijenata, članak 6.)

„Pravo na suodlučivanje pacijenta obuhvaća pravo pacijenta na obavještenost i pravo na prihvatanje ili odbijanje pojedinoga dijagnostičkog, odnosno terapijskog postupka.“

you have a right to act

We fight for normality

KAKO DONIJETI INFORMIRANU ODLUKU?

METODA BRAIN

BRAIN (eng. mozak) je skraćenica nastala od prvih slova nekoliko riječi engleskog jezika (*benefit, risk, alternative, intuition, nothing*), a označava metodu koja vam može pomoći prilikom donošenja odluka u suradnji sa zdravstvenim osobljem. Koristeći se tom metodom prikupit ćete dovoljno valjanih informacija na temelju kojih ćete moći odlučiti o tome želite li npr. pristati na neku pretragu tijekom trudnoće, postupak ili intervenciju u porođaju i sl. Ta metoda može vam pomoći da zauzmete aktivnu ulogu u odlučivanju o vlastitom zdravlju i zdravlju svojega djeteta. Također vam možda pomogne u ostvarenju dvosmjerne komunikacije sa zdravstvenim osobljem u trudnoći, tijekom porođaja, ali i inače kada ste u prilici donositi odluke o svojem ili djetetovu zdravlju. Prije nego vas liječnik uputi na neki postupak ili vam samo da uputnicu, dobro je upitati ga:

B = Benefit (dobrobit) Koje su dobrobiti za vas i za vaše dijete ako pristanete na neku pretragu, postupak ili intervenciju? Hoće li vam taj postupak donijeti određenu korist? Ako da, kakva je korist od tog postupka za vas i vaše dijete?

R = Risk (rizik) Svaki lijek, svaka pretraga, postupak ili intervencija sa sobom, osim dobrobiti, nosi i određene manje ili veće rizike. Hoće li taj postupak imati nekih negativnih učinaka na vas i vaše dijete?

ČLANAK 8. (Zakon o zaštiti prava pacijenata)

Pacijent ima pravo na potpunu obaviještenost o:

- svome zdravstvenom stanju, uključujući medicinsku procjenu rezultata i ishoda određenoga dijagnostičkog ili terapijskog postupka*
- preporučenim pregledima i zahvatima te planiranim datumima za njihovo obavljanje*
- mogućim prednostima i rizicima obavljanja ili neobavljanja preporučenih pregleda i zahvata*
- svome pravu na odlučivanje o preporučenim pregledima ili zahvatima*
- mogućim zamjenama za preporučene postupke*
- tijekom postupaka prilikom pružanja zdravstvene zaštite*
- daljnjem tijekom pružanja zdravstvene zaštite*
- preporučenom načinu života*
- pravima iz zdravstvenoga osiguranja i postupcima za ostva rivanje tih prava.*

Ako vam liječnik predloži indukciju, nije nevažno priupitati ga za moguće rizike, jer rizici mogu biti veći od moguće koristi pa vam ta spoznaja može pomoći kod donošenja odluke.

A = Alternative (alternativa) Pitajte liječnika što se drugo može učiniti ako odbijete određeni postupak. Možda postoji zamjen-ska manje invazivna pretraga ili intervencija koja će dati iste ili slične rezultate.

I = Intuition (intuicija) Ne umanjujte i ne odbacujte osjećaje koji vas prate. To „nešto“ što osjećate, a ne možete opisati, nije nevažno i može vam pomoći kod donošenja odluke. Znanstveni dokazi, silna istraživanja, liječnikove preporuke i sl. možda vam postanu manje važne u odnosu na to kako se vi sami osjećate s nekom odlukom.

N = Nothing (ništa) Ako razmišljate o tome da, unatoč prikupljenim informacijama, od predloženih postupaka ne prihvatite niti jedan, to ne znači da ta odluka ne nosi sa sobom određene posljedice. Posljedice mogu biti pozitivne ili negativne, manje ili veće. Upitajte liječnika što će se dogoditi, tj. što možete očekivati ako ne poduzmete ništa i odlučite čekati. Katkada je to najbolje što možete učiniti.

PRAVO NA OBAVIJEŠTENOST

Suodlučivanje, prihvaćanje ili odbijanje nekog postupka nije moguće ako vam je uskraćeno pravo na obaviještenost. Kad pacijent od liječnika usmeno zatraži informaciju o svojem stanju ili bolesti, liječnik je pacijentu dužan pružiti tu informaciju na razumljiv način uzimajući u obzir dob, stupanj obrazovanja i mentalne sposobnosti pacijenta. Stoga se ne trebate sramiti vlastitog nepoznavanja medicinske terminologije ili latinskog jezika i zatražiti pojašnjenje toga što vam nije jasno. To nikako ne znači da se miješate u struku i u posao liječnika. To jednostavno znači da želite znati što se događa ili što će se dogoditi s vašim tijelom.

PRAVO NA DRUGO STRUČNO MIŠLJENJE

Ako niste zadovoljni objašnjenjem svojeg liječnika, dobivenom informacijom ili ne možete prihvatiti njegovo stručno mišljenje, vaše je pravo potražiti drugo stručno mišljenje.

Ne morate se pritom bojati da ćete uvrijediti svojeg liječnika i pokazati nepovjerenje. Također se nećete poslije morati bojati da ste napravili loš ili manje dobar izbor za sebe i svoje dijete. Ako je npr. vaše dijete u stavu zatkom i liječnik vam predloži porođaj carskim rezom, uputno je zatražiti mišljenje drugog liječnika. Neki liječnici stav zatkom smatraju indikacijom za carski rez, dok su drugi skloniji vaginalnom porođaju. Vrlo je vjerojatno da se svi liječnici neće složiti oko toga koji način porođaja je sigurniji za stav zatkom, ali za vas je svakako korisno da se dobro raspitate i razmotrite sve mogućnosti u potrazi za optimalnim rješenjem za dijete i za sebe. Pri traženju drugog mišljenja ne morate to učiniti u istoj ustanovi već možete, ako to želite, otići u drugu ustanovu. Također, tzv. povijest bolesti (sva dokumentacija o praćenju trudnoće) ne morate unaprijed pokazati liječniku čije ste mišljenje zatražili kako prethodni nalaz ne bi utjecao na njegovo mišljenje.

„Bušenje vodenjaka bez upozorenja i bilo kakvog objašnjenja, stavljanje na drip bez ikakvog objašnjenja, a na moj upit što se događa i zašto to rade, jer želim biti upućena, došla sam odgovor „Sad će nam još pacijenti govoriti što trebamo raditi.“

(anonimni komentar s internetskog foruma)

ČLANAK 10.

(Zakon o zaštiti prava pacijenata)

Pacijent ima uvijek pravo tražiti drugo stručno mišljenje o svome zdravstvenom stanju, sukladno odredbi članka 8. stavka 1. ovoga Zakona.

Drugo stručno mišljenje iz stavka 1. ovoga članka, pacijentu je, na usmeni ili pisani zahtjev, obavezan dati svaki zdravstveni radnik visoke stručne spreme i odgovarajuće specijalizacije, koji nije sudjelovao u izravnom pružanju određenog oblika zdravstvene usluge pacijentu iz članka 9. ovoga Zakona.

PRAVO NA UPOZNAVANJE S IMENIMA I SPECIJALIZACIJOM OSOBLJA

ČLANAK 12.

(Zakon o zaštiti prava pacijenata)

Pacijent ima pravo biti upoznat s imenima te specijalizacijom osoba koje mu izravno pružaju zdravstvenu zaštitu.

Koliko nas se sjeća imena liječnika, primalja, medicinskih sestara, specijalizanata koje smo susreli tijekom porođaja? Koliko nas je uopće čulo njihova imena?

„Nista ne objašnjavaju, uopće te ne gledaju u oči, ne predstavljaju se pa ne znaš ni tko je tko, ako sam nešto i pitala - uvijek kratak odговор s nogama već okrenutim ka izlazu...”

(anonimni komentar s internetskog foruma)

Prilikom dolaska u rodilište u ambulanti će vas zatražiti osobne podatke i tom prilikom pitat će vas niz osobnih pitanja. Osoblje u rađaonici prisustvovat će vjerojatno najintimni-

jem i najsnažnijem trenutku vašeg života. Osim što znaju brojne pojedinosti o vama, vi biste s punim povjerenjem trebali tim nepoznatim ljudima prepustiti brigu o sebi i o svojem djetetu. Sasvim je razumljivo da želite znati barem imena osoba koje skrbe o vama. Ako se sami ne predstavite, pitajte ih. Možda ćete im kasnije htjeti zahvaliti, a možda i ne. Kako god, imate pravo znati tko su osobe s kojima ste podijele vjerojatno najvažniji događaj u svojem životu.

PRAVO NA PRIHVAĆANJE ILI ODBIJANJE POJEDINOGA DIJAGNOSTIČKOG, ODNOSNO TERAPIJSKOG POSTUPKA

ČLANAK 16.

(Zakon o zaštiti prava pacijenata)

Pacijent ima pravo prihvatiti ili odbiti pojedini dijagnostički, odnosno terapijski postupak, osim u slučaju neodgodive medicinske intervencije čije bi nepoduzimanje ugrozilo život i zdravlje pacijenta ili izazvalo trajna oštećenja njegovoga zdravlja.

Prihvaćanje pojedinog dijagnostičkog ili terapijskog postupka pacijent izražava potpisivanjem suglasnosti.

To vam pravo jamči mogućnost izbora. Svakako bi bilo dobro da je vaš izbor utemeljen na znanju i informacijama.

Pravo na informirani pristanak ili odbijanje u praksi nažalost nije čest slučaj. Nije lako preuzeti tu odgovornost tim više što u našoj

„Od trenutka kada sam ušla u predradionu izgubila sam svaku kontrolu nad onim što se trebalo dogoditi. Dali su mi da potpišem izjavu da dopuštam da učine sve što misle da treba bez daljnjih konzultacija i tako su činili.“

(anonimni komentar
s internetskog foruma)

kulturi postoji duga tradicija „slušanja“ liječnika. Takvo bespogovorno slušanje može biti štetno i neodgovorno prema svima. Informirani izbor će pak potaknuti sve uključene na odgovornije ponašanje. Znanje o medicini nikako ne bi smjelo biti privilegija struke, jer se tiče naših osobnih života.

Prilikom dolaska u rodilište, najčešće kada ste već u trudovima, dobit ćete u ruke na potpis obrazac za suglasnost o prihvaćanju i izjavu o odbijanju preporučene dijagnostičkog, odnosno terapijskog postupka. Obratite pozornost na taj obrazac i prije nego što ga potpišete, uzmite si dovoljno vremena između trudova i pažljivo ga pročitajte. Ili, neka to učini vaša pratnja i pročitava vam obrazac naglas. Zatim pitajte medicinsku sestru ili liječnika/icu sve što vas zanima i tek kada dobijete objašnjenje potpišite obrazac i to samo ako to želite. To pravo na prihvaćanje ili odbijanje bit će vam tako i tako uskraćeno u slučaju neodgovorne medicinske intervencije čije bi nepoduzimanje ugrozilo život i zdravlje pacijenta ili izazvalo trajna oštećenja njegova

OPĆA BOLNICA [REDAKCIJA]
Odjel za [REDAKCIJA]

SUGLASNOST
kojom se prihvata preporučeni dijagnostički, odnosno terapijski postupak

Izjavljujem da slobodnom voljom, utemeljeno na potpunoj obaviještenosti o preporučenom dijagnostičkom, odnosno terapijskom postupku koji sam dobio/la u pisanom obliku prihvaćam:

(navesti preporučeni dijagnostički, odnosno terapijski postupak)

IME I PREZIME PACIJENTA: _____
DATUM ROĐENJA: _____
SPOL: M Z
MJESTO ROĐENJA: _____
ADRESA STANOVANJA: _____
Matični broj osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju: _____
IME I PREZIME ZAKONSKOG ZASTUPNIKA, ODNOSNO SKRBNIKA: _____

(za pacijenta koji nije pri svijesti, za pacijenta s teškom duševnom smetnjom te za poslovno nesposobnog ili maloljetnog pacijenta)
[REDAKCIJA] dana _____
(Potpis i faksimil doktora medicine) (Potpis pacijenta/zakonskog zastupnika/skrbnika)

IZJAVA O ODBIJANJU
kojom se odbija preporučeni dijagnostički, odnosno terapijski postupak

Izjavljujem da slobodnom voljom, utemeljeno na potpunoj obaviještenosti o preporučenom dijagnostičkom, odnosno terapijskom postupku koji sam dobio/la u pisanom obliku odbijam:

(navesti preporučeni dijagnostički, odnosno terapijski postupak)

IME I PREZIME PACIJENTA: _____
DATUM ROĐENJA: _____
SPOL: M Z
MJESTO ROĐENJA: _____
ADRESA STANOVANJA: _____
Matični broj osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju: _____
IME I PREZIME ZAKONSKOG ZASTUPNIKA, ODNOSNO SKRBNIKA: _____

(za pacijenta koji nije pri svijesti, za pacijenta s teškom duševnom smetnjom te za poslovno nesposobnog ili maloljetnog pacijenta)
[REDAKCIJA] dana _____
(Potpis i faksimil doktora medicine) (Potpis pacijenta/zakonskog zastupnika/skrbnika)

zdravlja. Tako dugo dok ne postoje medicinske indikacije o tome da su zdravlje i život vašeg djeteta ili vaši ugroženi (što ne smije biti ničija procjena već mora biti potkrijepljeno nalazima), imate vremena dati pristanak ili odbiti svaki pojedini postupak ili intervenciju.

Stoga prije potpisivanja razmislite želite li unaprijed dati svoj paušalni pristanak na sve.

PRAVO NA PRISTUP MEDICINSKOJ DOKUMENTACIJI

ČLANAK 23. (Zakon o zaštiti prava pacijenata)

Pacijent ima pravo na pristup cjelokupnoj medicinskoj dokumentaciji koja se odnosi na dijagnostiku i liječenje njegove bolesti.

Pacijent ima pravo o svome trošku zahtijevati presliku medicinske dokumentacije iz stavka 1. ovoga članka.

Jednom kada je sve iza vas, vaša trudnoća i vaš porođaj, možda pomislite da je to poglavlje vašega života završilo. Međutim, protjecanjem vremena, mogu se početi pojavljivati pitanja je li moglo biti drugačije, zašto je bilo baš tako kako je bilo te se može pojaviti želja da razjasnite pojedinosti vlastitoga porođaja. Ako ste tijekom porođaja dobili lijekove protiv bolova, možda vam se dogodilo da se ne sjećate dijela poroda, da u sjećanju ne možete obnoviti tijek zbivanja u rađaonici. Također je moguće da vas zdravstveno osoblje prije neke intervencije nije upozorilo na nju (npr. prokidanje vodenjaka ili urez medice, što je čest slučaj), a vi želite znati što se dogodilo, zanimaju vas pojedinosti vlastitog porođaja, vlastita života. U svakom rodilištu postoji arhiva u kojoj se čuva dokumentacija i vaše je pravo zatražiti na uvid dokumentaciju o svojem porođaju. Možda će vam ta dokumentacija pomoći da odgonetnete neke postupke, razriješite dileme, zacijelite rane ili da napokon saznate kako je doista tekao vaš porođaj.

PRAVO NA SAMOVOLJNO NAPUŠTANJE ZDRAVSTVENE USTANOVE

Bili ste zdrava trudnica, a sada ste babinjača koja se osjeća odlično i želite što prije otići kući sa svojim djetetom. Znate da ćete se u svojem okruženju bolje odmoriti, opustiti i lakše posvetiti dojenju i brizi oko djeteta. Nije neobično da, bez obzira na razlog, čeznete za povratkom kući. Ako to želite, slobodno i zatražite. U tom slučaju potpisat ćete izjavu o tome da napuštate zdravstvenu ustanovu na osobnu odgovornost. To ne znači da su vam u slučaju bilo kakvih komplikacija vrata te iste ustanove zatvorena. Uvijek se možete vratiti iako je malo vjerojatno da će za to postojati razlog.

ČLANAK 27. (Zakon o zaštiti prava pacijenata)

Pacijent ima pravo samovoljno napustiti stacionarnu zdravstvenu ustanovu, osim u slučajevima propisanim posebnim zakonom, u slučajevima kada bi to štetilo njegovome zdravlju i zdravlju ili sigurnosti drugih osoba.

PRAVO NA PRIVATNOST

Tijekom porođaja vaše će tijelo, nastojeći napraviti dodatni prostor za spuštanje i za izlazak djeteta, eliminirati sve što se nađe na tom putu: sluzni čep, plodnu vodu, mokraću, izmet, znoj i sadržaj želuca – vaše će tijelo najlakše izbaciti sav teret koji ga opterećuje u važnom poslu ako ga pritom ne promatra nekoliko pari nepoznatih očiju. A i bez toga imate pravo na privatnost.

Pokrijte se, obucite, zatvorite vrata i prozore, ugasite svjetlo, zamolite suvišne da napuste radionicu. Vaša privatnost nije za znatiželjnu javnost! Neka roditelja, osobito pri velikim bolnicama, ujedno su i nastavne baze. Ako su u radionici prisutni studenti ili učenici koji su tu na praktičnoj nastavi, vaš liječnik/ica mora upitati za dopuštenje da oni mogu prisustvovati vašem porođaju, asistirati kod neke pretrage/zahvata/intervencije ili vas fotografirati/snimati.

PRAVO NA PRITUŽBU

Jedno je od osnovnih prava pacijenata i pravo na pritužbu. Pritužba bi uvijek morala biti osnovana i utemeljena na dokazima (vaša povijest bolesti i dokumentacija iz bolničke arhive). Ipak, važno je znati da i subjektivni osjećaj nelagode prilikom komunikacije sa zdravstvenim radnikom već predstavlja ugrožavanje osnovnih ljudskih prava, a može proizvesti vrlo neželjene učinke na liječenje kada je u pitanju bolesna osoba. Stoga je poznavanje i korištenje tog prava izuzetno važno.

ČLANAK 28. (Zakon o zaštiti prava pacijenata)

Pri pregledu, odnosno liječenju, a naročito prilikom pružanja osobne njege, pacijent ima pravo na uvjete koji osiguravaju privatnost.

Važno je znati koje je ljudsko pravo prekršeno kao i prepoznati istinitost kršenja prava. To uvelike ovisi o poznavanju procesa rada u sustavu zdravstva, no u mnogočemu zadire i u samo poznavanje medicine. Time je pacijentu znatno otežano prepoznavanje, ali i dokazivanje da je došlo do kršenja njegovih ljudskih prava.

Postupci koje treba poduzeti kada mislite da je prekršeno neko od ljudskih prava npr. ako niste dobili pravodobnu, ispravnu, potpunu i razumljivu informaciju o svojem zdravstvenom stanju, mogućim načinima liječenja, mogućim posljedicama, ako ste bili diskriminirani prilikom ostvarenja zdravstvene zaštite bilo na temelju svoje dobi, spola, rase, nacionalne i(li) vjerske pripadnosti, ako niste mogli ostvariti svoje pravo na odluku, ako ste bez pravovaljanog pristanka bili operirani ili uvršteni u kliničko ispitivanje ili ste na neki drugi način bili ugroženog ljudskog dostojanstva:

Sukladno članku 23. stavku 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, ako niste zadovoljni nekom zdravstvenom uslugom imate pravo pritužbe ravnatelju zdravstvene ustanove. On je zadužen dati odgovor u okviru 8 dana od postavljanja pritužbe.

Ako niste zadovoljni s tako dobivenim odgovorom obratite se županijskom povjerenstvu za zaštitu prava pacijenata, odnosno Povjerenstvu za zaštitu prava pacijenata Grada Zagreba. Popis telefona i adresa pojedinih povjerenstava potražite na kraju ovog letka.

Istovremeno, ali i ako niste zadovoljni time što je poduzelo županijsko povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata, možete se obratiti Povjerenstvu za promicanje i zaštitu prava pacijenata Ministarstva zdravlja na broj telefona **01/4607-531** ili pismeno na adresu:

**Povjerenstvo za promicanje
i zaštitu prava pacijenata
Ministarstva zdravlja
Ksaver 200a
10 000 Zagreb**

Ako niste zadovoljni odgovorom ili ne dobijete primjereni odgovor u primjerenom roku, možete se obratiti pučkom pravobranitelju na adresi:

**Pučki pravobranitelj
Opatička 4
10 000 Zagreb**

Svatko ima pravo podnijeti pritužbu pučkom pravobranitelju. Za podnošenje pritužbe nije nužno da je onaj koji podnosi pritužbu neposredno oštećen povredom ustavnih i zakonskih prava građana.

Na pritužbu pučkom pravobranitelju ne plaća se upravna pristojba.

Pritužbu možete podnijeti osobno ili ju možete u pisanom obliku poslati na adresu:

- Ured pučkog pravobranitelja, Opatička 4, 10 000 Zagreb
- na broj telefaksa 01/6303-014 ili
- na adresu e-pošte: ombudsman@ombudsman.hr

Osnovni su podaci koje treba navesti u pritužbi:

- vaše ime, prezime i adresa
- naziv tijela na koje se odnosi pritužba
- oznaku predmeta koji se vodi pred mjerodavnim tijelom
- priložiti kopije akata donesenih u postupku i ostalih relevantnih dokumenata
- opis problema: navesti u čemu se sastoji povreda prava.

Možete se obratiti i **pravobraniteljici za ravnopravnost spolova** putem obrasca za pritužbu koji možete pronaći na internetskim stranicama:

<http://www.prs.hr/index.php/kontakt/obrazac-za-pritužbu>

Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova mogu se obratiti sve osobe koje žele upozoriti na slučaj diskriminacije ili kršenja prava na osnovi spola, spolne orijentacije, bračnog ili obiteljskog statusa bez obzira jesu li su izravno oštećeni/e.

U slučaju da prijavljujete u ime druge osobe, pravobraniteljica će u kontaktu s tom osobom zatražiti njezinu suglasnost za postupanje. U slučaju da se ta osoba izrijeком protivi, pravobraniteljica neće postupati prema vašoj prijavi.

Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova možete se obratiti i anonimno uz napomenu da je u tom slučaju postupak utvrđivanja činjenica znatno otežan. Pravobraniteljica je ovlaštena dati pravni savjet do pokretanja sudskog postupka.

Postupanje pravobraniteljice prema vašoj pritužbi za vas je besplatno.

Po zaprimanju prijave pravobraniteljica će vas kontaktirati kako biste dogovorili termin za sastanak. Po zaprimanju anonimne prijave, pravobraniteljica će provesti postupak.

Istovremeno, a naročito kada i ako tako poduzete radnje nemaju odgovora, zakon predviđa i da se pacijent izravno može obratiti strukovnim udruženjima zdravstvenih radnika (Hrvatska liječnička komora, Hrvatski liječnički zbor, Hrvatska komora primalja), a koje imaju zadatak voditi računa da se štite i poštuju prava pacijenata te su dužni provesti svoj interni postupak u svrhu utvrđivanja činjenica, a na temelju pritužbe koju im uputi pacijent, odnosno osobe koje je on ovlastio ili rodbina preminulog pacijenta.

U slučaju kada se utvrde neetični ili nepropisni postupci, jednako kao i postupci koji ne slijede pravila struke, strukovne udruge imaju dužnost i obvezu odgovarajuće sankcionirati svoje članove, a sukladno svojim internim propisima odnosno pravilnicima i(li) statutu. U slučaju da strukovna udruge utvrde da je neki njihov član počinio kazneno djelo, dužna je protiv njega podnijeti i kaznenu prijavu.

Kad tražite zaštitu svojih prava učinite to istovremeno kod više nadležnih tijela i to pismeno uz poštansku povratnicu.

ŠTO UČINITI KADA SUMNJATE DAJE DOŠLO DO POGREŠKE U LIJEČENJU ILI PRILIKOM DIJAGNOSTIČKOG POSTUPKA?

Kada je nastupilo oštećenje u zdravlju ili je došlo do neželjenog ishoda bolesti zbog propusta odnosno pogreške tijekom liječenja, može se pokrenuti sudski spor. Obratiti se treba odvjetniku koji će klijenta savjetovati o daljnjim postupcima za vođenje spora u svrhu obeštećenja, tj. nadoknade za nastalu štetu. Ako nije došlo do značajnijeg oštećenja zdravlja, a smatrate da je bilo propusta ili pogrešaka tijekom liječenja, dijagnostičkih postupaka ili rehabilitacije, može se pokrenuti postupak utvrđivanja činjenica kroz već opisane postupke obraćanja izravno strukovnim udruženjima ili povjerenstvima za zaštitu prava pacijenata u pojedinim županijama odnosno u Gradu Zagrebu.

ŽUPANIJA	Nasloviti na:	Adresa	Poštanski broj	Telefon
Bjelovarsko-bilogorska	Upravni odjel za društvene djelatnosti Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	A. Starčevića 8	43 000 Bjelovar	043 221-925
Brodsko-posavska	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Petra Krešimira IV 1	35 000 Slavonski Brod	035 216-223
Dubrovačko-neretvanska	Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb i branitelje Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Pred Dvorom 1	20 000 Dubrovnik	020 351-415
Grad Zagreb	Gradski ured za zdravstvo, rad, socijalnu skrb i branitelje Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Trg Stjepana Radića 1/II	10 000 Zagreb	01 6101-287
Istarska	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Flanatička 29	52 000 Pula	052 372-155
Karlovačka	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	A. Vraniczanya 6	47 000 Karlovac	047 666-152 666-224
Koprivničko-križevačka	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	A. Nemčića 5	48 000 Koprivnica	048 658-223 658-225

Krapinsko-zağorska	Upravni odjel za društvene djelatnosti (Služba za zdravstvo i socijalnu skrb) Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	F. Galovića bb	49 000 Krapina	049 371-910 370-806
Ličko-senjska	Upravni odjel za društvene djelatnosti Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	dr. F. Tudmana 4	53 000 Gospić	053 588-208 588-242
Međimurska	Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu zaštitu i nacionalne manjine Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	R. Boškovića 2	40 000 Čakovec	040 374-219
Osječko-baranjska	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Županijska 4	31 000 Osijek	031 221-653 221-642
Požeško-slavonska	Upravni odjel za društvene djelatnosti Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Županijska 7	34 000 Požega	034 290-207 290-205
Primorsko-goranska	Upravni odjel za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Ciottina 17 b	51 000 Rijeka	051 351-921
Sisačkomoslavačka	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Stjepana i Antuna Radića 36	44 000 Sisak	044 550-222 550-133
Špiškom-dalmatinska	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Domovinskog rata 2	21 000 Split	021 400-093 400-223
Šibensko-kninska	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Trg P. Šubića I. 2	22 000 Šibenik	022 244-222
Varaždinska	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Franjevački trg 7	42 000 Varaždin	042 390-515 390-527
Virovitičko-podravka	Upravni odjel za društvene djelatnosti Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Trg Lj. Patačića 1	33 000 Virovitica	033 743-114
Vukovarsko-srijemska	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Glagoljaška 27/11	32 000 Vinkovci	032 344-037 344-122
Zadarska	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	B. Petranovića 8	23 000 Zadar	023 350-347
Zagrebačka	Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata	Ulica grada Vukovara 72/V	10 000 Zagreb	01 6009-485

PRIJAVITE RODINOJ BAZI KRŠENJE SVOJIH PRAVA U TRUDNOĆI I PORODU

Baza za prijavu kršenja prava udruge Roda središnje je i za sada jedino takvo mjesto u Hrvatskoj koje sustavno bilježi slučajeve nepoštivanja ženskih prava tijekom trudnoće i porođaja.

Ta se baza nalazi na internetskoj stranici

<http://rodilista.roda.hr/>

koju je pokrenula udruga Roda. Na toj stranici, uz zajamčenu zaštitu osobnih podataka, možete u nekoliko minuta popuniti kratki upitnik i tako prijaviti kršenje prava u trudnoći i porođaju.

Učinite to bez obzira na to jeste li ili ne već prije prijavili svoj slučaj i zatražili pomoć neke od mještinskih institucija. Učinite to čak i ako ne možete sa sigurnošću tvrditi da se radi o povredi vaših prava. Već i to što osjećate da je moglo i trebalo biti drugačije i bolje, odnosno da ste u trudnoći ili tijekom porođaja doživjele verbalno ili fizičko nasilje, diskriminaciju ili bilo koji način kršenja svojih prava, dovoljno je da slučaj prijavite u Rodinu bazu.

KAKO ĆETE SVOJOM PRIJAVOM DOPRINIJETI RODINOJ BAZI KRŠENJA PRAVA TRUDNICA I RODILJA?

Iako ste se obratili institucijama koje u Hrvatskoj štite ustavna, temeljna ljudska prava i prava pacijenata, svakako prijavite slučaj kršenja prava i u Rodinu bazu, jer je ona po mnogočemu jedinstvena.

Ta baza jedino je mjesto u Hrvatskoj i jedno od rijetkih u svijetu gdje se prikupljaju podaci o slučajevima kršenja prava trudnica i roditelja i objavljuju njihova svjedočanstva. S tog će mjesta udruga Roda zahtijevati promjene u ime svih žena koje su rađale, onih koje upravo rađaju i onih koje će tek rađati u Hrvatskoj.

Prijavom u bazu i vi ćete biti dio te promjene u smjeru humanizacije uvjeta rađanja u Hrvatskoj.

Na internetskoj stranici <http://rodilista.roda.hr/> osim baze za prijavu kršenja prava trudnica i roditelja možete pronaći niz korisnih informacija koje vam mogu pomoći u pripremi za porođaj, pri odabiru mjesta porođaja i u potrazi za svojim pravima. Ta internetska stranica sadrži:

- popis hrvatskih rodilišta s podacima o opremljenosti svakog od njih (ima li stolčić, bazen, loptu i sl.)
- podatke o korištenju određenih postupaka i intervencija tijekom porođaja u hrvatskim rodilištima (prokidanje vodenjaka, epiziotomija, drip i sl.)
- priče s porođaja koje vas mogu inspirirati i osnažiti u zaštiti vlastitih prava u rodilištu
- tekstove o pravima trudnica i roditelja
- tekstove o tome što je i kako prepoznati nasilje u porodu
- registar doula (žene koje su pratnja roditeljama tijekom porođaja).

OSTALE ADRESE NA KOJE SE MOŽETE OBRATITI U SLUČAJU NEPOŠTIVANJA SVOJIH PRAVA:

„Bijeli telefon“ Ministarstva zdravlja

„Bijeli telefon“ je besplatna usluga koja vam omogućava da iznesete svoje pritužbe na rad zdravstvenih radnika ili bilo koju pritužbu u svezi nemogućnosti ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu.

Sve pritužbe na rad zdravstvenih radnika ili bilo koju pritužbu vezanu uz ostvarivanje prava iz područja zdravstvene zaštite možete prijaviti na besplatni „Bijeli telefon“ Ministarstva zdravlja **0800-7999**.

Od 8 do 16 sati na tom će vam se broju javiti dežurni službenik Ministarstva zdravlja koji će odmah odgovoriti na vaše pitanje, informirati vas o vašim pravima ili vas uputiti na mjerodavne službe Ministarstva, odnosno druga tijela državne uprave.

Ako je riječ o pritužbi koju nije moguće odmah riješiti, vaš će se poziv zabilježiti u poseban obrazac. Ovisno o vrsti pritužbe, Ministarstvo će poduzeti potrebne mjere i pismenim vas putem obavijestiti o načinu rješavanja vašeg predmeta.

U slučaju da ne želite ostaviti osobne podatke, vaša prijava može biti i anonimna.

Hrvatska udruga za zaštitu prava pacijenata

Brojevi su telefona savjetovališta za pacijente: 021/339-530, 091/5027-861

Pozivi se primaju isključivo ponedjeljkom i srijedom od 8 do 10 i od 18 do 19 sati ili e-poštom na adresu: pravapacijenata@st.t-com.hr

„PLAN“ POROĐAJA – VAŠ POPIS ŽELJA

Vaš osobni plan porođaja dobar je i koristan način za osvještavanje osobnih očekivanja vezanih uz predstojeći porođaj.

Tijekom izrade plana porođaja jasnije ćete dočarati što u svojem porođaju svakako želite, a što nikako ne želite, počevši od okruženja (mjesto porođaja, osoba prisutnih u porođaju, pomagala kojima se želite koristiti u porođaju, konzumiranja hrane i napitaka i sl.), medicinskih intervencija i lijekova (klistir, brijanje, prokidanje vodenjaka, drip, analgetici, ctg nadzor i sl.) pa do razdoblja nakon porođaja (presijecanje pupčane vrpce, porođaj posteljice, prvi podoj, cijepljenje, rooming in i sl.).

Porođaj je prirodan fenomen koji nije moguće planirati, ali to što se događa u našim rodilištima često ima malo veze s prirodom, tako da ipak ima smisla govoriti o planiranju – osobito ako znate da će 80 do čak 90% trudnoća završiti fiziološkim nekomplificiranim porođajem zdravog djeteta.

Kako je svaka žena različita, tako ne postoji univerzalni plan porođaja koji se može prepisati i koristiti. Postoje međutim neki općeniti naputci kako bi on mogao izgledati: plan porođaja mora biti kratak i jasan (ne dulji od jedne stranice A4), iznesen na pozitivan, a ne negativan način (dobro je pisati što želite, a ne što ne želite) te napisan kao izraz vaših želja, a ne naredbi.

Nekoliko je razloga zbog kojih je dobro sastaviti svoj osobni popis želja vezanih za porođaj (plan porođaja) čak i ako ga ne namjeravate ponijeti sa sobom u rodilište:

- tijekom pisanja plana porođaja educirat ćete se o fiziologiji porođaja i informirati o bolničkim procedurama i intervencijama, što će možda umanjiti vaš strah od nepoznatog te vas barem donekle pripremiti na to što vas u rodilištu očekuje
- upoznat ćete druge (partnera, pratnju na porođaju, doulu (žensku osobu koja je podrška ženi u porodu), svojeg liječnika ili primalju) sa svojim željama i tako im dati priliku da ih poštuju
- po završetku pisanja plana porođaja znat ćete jasno što želite, a što ne želite tijekom i poslije porođaja.

Naravno, ne postoji nikakvo jamstvo da će porođaj teći upravo onako kako ste ga zamislili pa stoga ne treba očajavati ako porođaj nema željeni tijek. S tim je važno suočiti se tijekom pisanja plana porođaja kako biste izbjegli ili barem umanjili razočaranje nakon porođaja.

Ako plan porođaja nosite u rodilište, napravite nekoliko kopija i dajte ih svojoj pratnji. Pratnju prethodno zamolite da upozna zdravstveno osoblje s vašim željama i planom porođaja.

PLAN POROĐAJA

Pod uvjetom da moj porođaj protječe normalno i bez komplikacija:

- želim, ako je moguće, imati prirodan porođaj, bez lijekova za ublažavanje bolova
- želim da moja pratnja bude uz mene sve vrijeme porođaja
- želim se tijekom trudova neometano kretati, koliko će biti moguće
- želim imati mogućnost okupati se/istuširati tijekom trudova
- želim umjereno piti i jesti tijekom trudova
- želim vlastitu spavačicu/pidžamu
- želim mir i tišinu ili slušati glazbu koju ću donijeti sa sobom

Želim biti potpuno obaviještena o svim medicinskim postupcima koji će se provoditi nada mnom i nad mojim djetetom.

Sve dok je s mojim djetetom i sa mnom sve u redu:

- ne želim da se gleda na vrijeme i da mi se porođaj ubrzava prokidanjem vođenjaka ili dripom
- ne želim epiziotomiju

Ako postoji mogućnost, želim probati ove položaje tijekom tiskanja: na porođajnom stolčiću, čučajući, četveronožni položaj, stojeći, na boku, tj. onaj koji mi tada bude odgovarao.

Nakon porođaja:

- želim da se odmah po porođaju dijete stavi na moj trbuh
- želim da se pričekava da pupčana vrpca prestane pulsirati prije nego što se prereže
- želim podojiti svoje dijete neposredno nakon porođaja

Ako je sve u redu i za to postoji mogućnost želim da se svi postupci s novorođenčecom obavljaju uz moj prethodni pristanak i po mogućnosti u mojem prisustvu.

Želim isključivo dojiti svoje dijete.

Izjava:

U ovom planu porođaja naveli smo naše želje. Prije ispunjavanja plana educirali smo se i spremni smo aktivno sudjelovati u porođaju kako bi nam želje bile ispunjene u što većoj mjeri. Svjesni smo da se porođaj može zakomplicirati i da će u tom slučaju liječnik i primalja donijeti nužne odluke.

Unaprijed hvala na vašoj suradnji u provođenju našeg plana porođaja.

Mjesto i datum

Potpis majke

Potpis oca

IZDAVAČ:

RODA - Roditelji u akciji

Stručne recenzije:**PRAVO:**

Jasenska Pap, dipl. iur.,
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

TRUDNOĆA I POROĐAJ:

Barbara Finderle, bacc. med. techn., primalja
Hrvatska komora primalja

Iva Podhorsky Štorek, bacc. med. techn., primalja
Hrvatska udruga za promicanje primaljstva

GRAFIČKA UREDNICA:

Renata Domazet - Mukica

FOTOGRAFIJE:

Fundacija Rodzić po Ludzku, Poljska
www.rodzicpoludzku.pl
autor Jacek Wolowski

www.exlumine.com

iz privatnih albuma

TISAK:

ACT Printlab, Čakovec

Na izradi ove brošure surađivali smo s Hrvatskom udrugom za promicanje prava pacijenata.

Zakoni i konvencije koje štite prava žena, trudnica i majki:

- Ustav Republike Hrvatske
- Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacija žena (CEDAW – Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women)
- Konvencija o pravima djeteta
- Europska konvencija o ljudskim pravima
- Zakon o zaštiti prava pacijenata
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti
- Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju
- Zakon o ravnopravnosti spolova
- Zakon o suzbijanju diskriminacije
- Zakon o obveznim odnosima
- Zakon o liječništvu
- Zakon o radu
- Zakon o roditeljskim potporama
- Zakon o zaštiti osobnih podataka

travanj 2013., 1. izdanje, naklada 3000 kom

Tiskanje ove brošure financijski je podržalo
Ministarstvo zdravlja u okviru projekta
„Moja prava u trudnoći i porođaju“

Svojom donacijom na račun **2484008-1100197341 (RBA)** i vi možete pomoći da žene u Hrvatskoj dođu do informacija na temelju kojih će donositi odluke.

RODA - Roditelji u akciji
Zagreb, Čanićeva 14
t. 01 61 77 500
f. 01 61 77 510
e. roda@roda.hr
www.roda.hr

žiro račun:
2484008-1100197341 (RBA)